

व्यथा

नाम्याला निरोप देताना त्याच्या बायकोचे डोळे पाणावले. दोन्ही पोर दाराच्या पडद्याआड लपून बापाला जाताना पाहत होते. बायकोला काय विचारू हे सुचत नव्हते अन नवऱ्याला काय बोलू हे कळत नव्हते.

आत्ताच ४ दिवसामागे नाम्या गावी आला होता. बायको पोर जाम खुश होते. बाप दर सहा महिन्याने येतो. येताना खूप सारे खेळणे आणतो, खाऊ आणतो त्यामुळे पोराना नेहमीच आनंद वाटायचा. पण बायको आपल्या मनातले दुख कोणाला सांगेल.

तो जेमतेम बारावी नापास होता. गावात घर-घरात रंगरंगोटीचे काम तो करायचा. कमाई तेव्हाही नव्हती. लग्न कसेबसे झाले. बायको म्हणून सखू घरात आली. नवराच्या तुटपुंज्या कमाईत घर चालवायची. मग घरात पाळणा हलला. काही महिन्यात मुलगी झाली. लक्ष्मी घरात येईल या भाबड्या आशेनं पोरीचं नाव लक्ष्मी ठेवले. खर्च वाढत गेला. ओढाताण होत होती. पण दोघेही जमवून घेत होते. पोरगी २ वर्षाची झाली तेव्हा नाम्या जोमाने काम करू लागला. पैसे पुरत नव्हते पण घरात कमावणारा मी एकटाच आहे हे त्याला माहित होते. त्यामुळे काम करणे गरजेचे आहे म्हणून तो खूप काम करत असे.

नाम्याचा दूरचा भाऊ सातासमुद्रापार कामाला होता. तो एकदा सुट्टीत गावाकडे आला. त्याने भावाला घरी जेवायला बोलावले.

सखू: भावजी काय करता काम तुम्ही तिकडे?

भाऊ: वहिनी, कामगार आहे मी तिकडे, मिळेल ते काम करतो.

सखू: मग आमच्या यांना पण लावून द्या कामाला.

नाम्या: भाऊ माझ्याकडे कागदपत्रे नाहीत.

भाऊ: करतो काही बंदोबस्त मी. एजेंट करून देईल. मी देतो सध्या पैसे. नंतर परत कर.

नाम्या आणि सखूने एकमेकाकडे पहिले. त्यांच्या डोळ्यात सुखाचे अश्रू दिसत होते.

कागदपत्रे जमवण्यात ८-१० महिने गेले. जायचा दिवस उजाडला. सखू ५ महिन्याने पोटाशी होती. जाताना नाम्याला खूप रडू येत होते. पण मुलांच्या भविष्याकडे पाहून का होईना त्याने मन कठोर केले. जाताना पाठीमागे वळून पहिले नाही. त्याला वाटले जर मी रडलो तर बायको पोर कमजोर होईल.

कसेबसे ४-५ महिने गेले. नाम्या खूप मेहनतीने काम करू लागला. काम म्हणजे काय तर परदेशात मोठमोठ्या इमारती असतात, त्यांना रंग देणे. काम तसे धोकादायक होते पण पोटापाण्यासाठी हे करावेच लागणार.

गावाकडून बातमी आली. बायको कधीही बाळंतीण होणार होती. साहेबांना विचारून तो गावी आला. गाठोडी थोडे पैसे जमले होते. मुलगा झाला. घरात आनंदाचे वातावरण होते.

सखू: आता आपले घर पूर्ण झाले.

नाम्या: हो देवाची कृपा आहे.

सखू: काम कसे सुरु आहे?

नाम्या: काम चांगले आहे. थोडे पैसे वाचतात. आता या पोराने दिवस चांगले होईल.

सखू: हो अजून ३-४ वर्षे काम करा. मग परत या. नको जास्त पैसे.

नाम्या: बर

पाहता पाहता ३ वर्षे झाली. मुलगी बालवाडीत जाऊ लागली. मुलगा थोडा मोठा झाला. नाम्या दरवर्षी एकदा दिवाळीला गावाकडे यायचा. ७-८ दिवस मुक्काम असायचा त्याचा. पोराना हि आता सवय पडली होती. बाप येताना खेळणी आणायचा त्यातच ते खुश होते. बाप आपल्या सगळ्यांना सोडून देशापलीकडे काम करतो हे समजण्याइतके वय नव्हते त्यांचे.

नाम्याला ४-५ दिवस झाले. जायची वेळ जवळ आली. येतात आनंदाने यायचे आणि जाताना दुखी होऊन जायचे. त्याच्या मनात यायचे कि मी गावात एवढे पैसे नाही कमवू शकलो असतो. खूप नाही पण थोडे फार पैसे का होईना मिळतात. काही वर्षे काम करू, मग गावात परत येऊ. भरल्या डोक्याने तो निघाला. नेहमी प्रमाणे आजही त्याने पाठीमागे वळून बघितले नाही.

दिवसामागे दिवस जात होते. नाम्या असाच मोठ्या इमारतीमध्ये काम करत होता. एक दिवस काम करता करता त्याचा तोल गेला आणि तो खाली पडला. जागच्या जागी खूप रक्तस्राव झाला आणि तो गेला. लगेच त्याच्या भावाला बोलावण्यात आले. भावाला मोठा झटका होता. दुसऱ्या दिवशी दिवाळी सुरु होणार होती म्हणून नाम्या गावाला जाणार होता आणि आज हे घडले. कशी बशी त्याने रात्र काढली.

दुसऱ्या दिवशी दिवाळी म्हणून सकाळी उठून सखूने पूर्ण घर झाडले. घरासमोर छान रांगोळी काढली. अंगणातील तुळशी छान शोभून दिसत होती. आज संध्याकाळ पर्यंत नाम्या घरी येणार होता हे तिला माहिती होते. म्हणून सर्व घर सजवून ठेवले होते. दिवाळीत घरी सगळे आनंदाने राहायचे. वातावरण

प्रसन्न असायचे. पोराना हि आईने सांगितले कि बाबा आज येणार आहे. आज आपल्याला काही तरी खेळणे आणि भरपूर खाऊ मिळेल हे त्यांना ठाऊक होते.

संध्याकाळी भाऊ आला. तो रडत होता. त्याने सांगितले. वहिनी घात झाला. तिला कळले कि काही तरी वाईट झाले. ती लगेच घराबाहेर धावत गेली. दारासमोर खूप गर्दी होती. गर्दी सावरत ती पुढे गेली. तिला नाम्या दिसला. निपचित पडलेला. काहीच न बोलत असलेला. आजूबाजूचे सगळे रडत होते पण तिला रडू येईना.

पोराना तर काय सुरु आहे हे समजत नव्हते. ते आईला सारखे विचारात होते “आई, बाबा कधी येईल?” ती निस्तब्ध होईन तुळशीकडे बघत होती. आता दिवाळी कधीच येणार नाही. रात्र वाढत चालली होती. डोक्यासमोर अंधार वाढत होता. आता कोणी दूर जाणारे नव्हते आणि दुरून कोणी येणारे नव्हते.

कथेचे नाव: व्यथा

लेखक: प्रफुल्ल मुक्कावार

गाव: पुणे (सध्या सिंगापूर मध्ये नौकरी करत आहे)

मोबाईल: 9970531427